

THE DROP-OUT PHENOMENON IN JOHN PAUL II UNIVERSITY IN BIAŁA PODLASKA - REPORT OF RESEARCH

ZJAWISKO DROP-OUTU W AKADEMII BIAŁSKIEJ IM. JANA PAWŁA II - RAPORT Z BADAŃ

Dorota Tomczyszyn^{1 A-G}, Wiesław Romanowicz^{1 A-G}, Olga Filipiak^{1 A-G}, Adam Szepeluk^{2 A-G}

¹ Faculty of Social Sciences and Humanities, Department of Sociology, John Paul II University in Biała Podlaska, Poland

² Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, John Paul II University in Biała Podlaska, Poland

¹ Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych, Zakład Socjologii, Akademia Białska im. Jana Pawła II, Polska

² Wydział Nauk o Zdrowiu, Zakład Pielęgniarstwa, Akademia Białska im. Jana Pawła II, Polska

Tomczyszyn, D., Romanowicz, W., Filipiak, O., Szepeluk, A. (2025). The drop-out phenomenon in John Paul II University in Biała Podlaska – report of research / Zjawisko drop-outu w Akademii Białskiej im. Jana Pawła II – raport z badań. *Social Dissertations / Rozprawy Społeczne*, 19(1), 134-147. <https://doi.org/10.29316/rs/203147>

Authors' contribution /

Wkład autorów:

- A. Study design /
Zaplanowanie badań
- B. Data collection /
Zebranie danych
- C. Data analysis /
Dane – analiza
i statystyki
- D. Data interpretation /
Interpretacja danych
- E. Preparation of manu-
script /
Przygotowanie artykułu
- F. Literature analysis /
Wyszukiwanie i analiza
literatury
- G. Funds collection /
Zebranie funduszy

Tables / Tabele: 11

Figures / Ryciny: 2

References / Literatura: 11

Submitted / Otrzymano:
2025-01-28

Accepted / Zaakceptowano:
2025-03-20

Summary: Civilization changes, the development of digital technologies, changes in the labor market significantly affect modern education. In higher education in Poland, as well as in the world, the spreading phenomenon of drop-out, understood as the abandonment of the chosen field of study by a student, has been noticed for several years. The purpose of this research was to identify the reasons for drop-outs and a general overview of the unified educational paths of students at the John Paul II University in Biała Podlaska. The article is empirical in nature.

Material and methods: The study used a diagnostic survey with an author's survey questionnaire. The survey was conducted in October and November 2024. A total of 308 people who resigned from the John Paul II University in Biała Podlaska in 2019/20, 2020/21, 2021/22, 2022/23, 2023/24 were surveyed. A quota selection of the study group was made.

Results: The study shows that the most common reasons for resignation from studies were difficulties in reconciling studies with professional work, changing the field of study or university, and changes in life plans. The reasons for dropping out depended on the year and mode of study of the student who made the decision to drop out. Gender and the form of study pursued by the student had no effect on the reasons for dropping out.

Conclusions: On the basis of the presented research, it is necessary to indicate the necessity of a flexible approach of universities to the needs of the modern student. The analysis carried out can provide a basis for further research in this area.

Keywords: education, higher education, drop-out phenomenon

Streszczenie: Zmiany cywilizacyjne, rozwój technologii cyfrowych, zmiany na rynku pracy wpływają w istotny sposób na współczesną edukację. W kształceniu na poziomie szkolnictwa wyższego w Polsce, jak i na świecie zauważa się od kilku lat rozprzestrzeniające się zjawisko drop-outu rozumianego jako porzucenie wybranego kierunku studiów przez studenta. Celem badań było zidentyfikowanie przyczyn rezygnacji ze studiów oraz ogólne zestawienia zunifikowanych ścieżek kształcenia studentów w Akademii Białskiej im. Jana Pawła II. Artykuł ma charakter empiryczny.

Material i metody: W badaniu posłużono się sondażem diagnostycznym, w ramach którego zastosowano autorski kwestionariusz ankiety. Badania zostały przeprowadzone w październiku i listopadzie 2024 roku. Przebadano 308 osób, które w latach 2019/20, 2020/21, 2021/22, 2022/23, 2023/24 zrezygnowały ze studiów w Akademii Białskiej im. Jana Pawła II. Dokonano kwotowego doboru grupy badawczej.

Wyniki: Z przeprowadzonych badań wynika, że najczęstszymi powodami rezygnacji ze studiów były trudności w pogodzeniu studiów z pracą zawodową, zmiana kierunku studiów lub uczelni oraz zmiany planów życiowych. Przyczyny rezygnacji zależały od roku i trybu studiów studenta, który podejmował decyzję o porzuceniu nauki. Płeć i forma studiów realizowanych przez studenta nie miały wpływu na przyczyny jego rezygnacji.

Wnioski: Na podstawie prezentowanych badań należy wskazać konieczność elastycznego podejścia uczelni wyższych do potrzeb współczesnego studenta. Przeprowadzone analizy mogą stanowić podstawę do przeprowadzenia dalszych badań w tym obszarze.

Słowa kluczowe: edukacja, szkolnictwo wyższe, zjawisko drop-out

Adres korespondencyjny: Dorota Tomczyszyn, Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych, Zakład Socjologii, Akademia Białska im. Jana Pawła II, ul. Sidorska 95/97, 21-500 Biała Podlaska, Polska; email: tomczyszyn@o2.pl ORCID: 0000-0001-6672-3306

Copyright: © 2025 Dorota Tomczyszyn, Wiesław Romanowicz, Olga Filipiak, Adam Szepeluk

This is an Open Access journal, all articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material, provided the original work is properly cited and states its license.

Wprowadzenie

Zmiany zachodzące we współczesnym świecie są zauważalne także w obszarze edukacji, która stanowi ważny element rozwoju współczesnych społeczeństw. Zgodnie z Ustawą z dnia 20 lipca 2018 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce „misją systemu szkolnictwa wyższego i nauki jest prowadzenie najwyższej jakości kształcenia oraz działalności naukowej, kształtowanie postaw obywatelskich, a także uczestnictwo w rozwoju społecznym oraz tworzeniu gospodarki opartej na innowacjach” (Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r., 2025).

Oprócz kształcenia do podstawowych zadań uczelni zalicza się m.in. wsparcie edukacyjne osób z niepełnosprawnością, rozwijanie i budowanie nawyków aktywności fizycznej, współpracę z otoczeniem społecznym i ekonomicznym uczelni, rozwój kultury i nauki (Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r., 2025). „Na podstawie rejestru POL-on, w roku akademickim 2023/24 w Polsce działały 354 uczelnie. W latach akademickich 2015/16-2019/20 liczba studentów zmniejszyła się z 1405,1 tys. do 1204,0 tys., po czym liczba studentów zaczęła wzrastać i w roku akademickim 2023/24 wyniosła 1245,2 tys. osób. W przypadku absolwentów zaobserwowano systematyczny spadek – ich liczba zmniejszyła się z 364,6 tys. w roku akademickim 2015/16 do 292,1 tys. w roku akademickim 2022/23 (jedynie w roku akademickim 2016/17 oraz 2020/21 zanotowano niewielki wzrost)” (Główny Urząd Statystyczny, 2024).

W związku ze strategią zmian w szkolnictwie wyższym ważnym problemem większości uczelni będzie rozprzestrzeniające się zjawisko *drop-outu* jako jedna z konsekwencji przemian w kształceniu studentów. Stąd w niniejszym raporcie przedstawione zostaną dane dotyczące przyczyn rezygnacji ze studiów w Akademii Białskiej im. Jana Pawła II oraz ogólne zestawienia zunifikowanych ścieżek kształcenia studentów wyżej wspomnianej Uczelni.

Charakterystyka ścieżek kształcenia studentów w Akademii Białskiej im. Jana Pawła II w latach 2016-2021

Według słownika angielsko-polskiego termin *drop-out* posiada trzy znaczenia: po pierwsze, może oznaczać „porzucić coś, zaprzestać czegoś, nie brać w czymś więcej udziału, wycofać się (np. z polityki)”, drugi oznacza „rzucić szkołę, rzucić uczelnię, rzucić studia, a trzeci określa odcinać się od życia społecznego, nie brać udziału w życiu społecznym, odrzucać przyjęte przez społeczeństwo normy” (Słownik angielsko-polski Diki, 2025).

Natomiast w języku polskim powyższy termin zazwyczaj określa osobę „rezygnującą z nauki lub jako odszczepieńca lub wyrzutka albo jako hak w rowerze” (PONS, 2025).

W związku z tematem niniejszego raportu zjawisko drop-out będzie rozumiane jako rezygnacja ze studiów w Akademii Białskiej na konkretnym kierunku. Trzeba dodać, że zjawisko to występuje w Polsce i na całym świecie. W perspektywie makrospołecznej jest to utrata środków publicznych, w perspektywie mikrospołecznej oznacza stratę szansy podjęcia studiów przez innego kandydata.

Poniżej zostaną przedstawione zestawienia podstawowych aspektów zjawiska mobilności studentów Akademii Białskiej im. Jana Pawła II - wcześniej Państwowej Szkoły Wyższej w Białej Podlaskiej w latach 2016-2021. Wszelkie dane wykorzystane w tym zestawieniu pochodzą z raportu na temat absolwentów i są dostępne na stronie ela.nauka.gov.pl. Niniejszy raport jest poświęcony informacjom na temat kształcenia studentów na określonych etapach w kontekście zjawiska drop-outu. W przypadku, gdy upłynęły co najmniej dwa lata po nominalnym czasie trwania studiów, prezentowane są także informacje o liczbie przestudiowanych semestrów przypadających na jeden dyplom. Wyniki prezentowane są osobno dla kierunków o różnej nominalnej długości ich trwania. W przypadku, gdy nie minął jeszcze okres planowanego osiągnięcia danego etapu przez studentów przyjętych na studia w danym roku, procenty osób, które osiągnęły ten etap, nie są prezentowane.

Tabela 1. Procent osób przyjętych na studia 3-letnie w kolejnych latach, które...

Rok/liczba przyjętych	2016 /412	2017 /521	2018 /531	2019 /463	2020 /447	2021 /468
...terminowo osiągnęły drugi rok studiów	64,3	58,5	56,1	54,6	59,3	50,6
...terminowo osiągnęły trzeci rok studiów	60	53,4	49,9	49,7	49,7	-
...uzyskały dyplom w terminie	53,6	45,5	44,6	41	-	-
...uzyskały dyplom nie później niż rok po terminie	56,3	49,3	46,7	-	-	-
...uzyskały dyplom nie później niż dwa lata po terminie	-	49,5	-	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 2024a). Pobrane z: <https://ela.nauka.gov.pl/pl>

Tabela 2. Procent osób przyjętych na studia 4-letnie w kolejnych latach, które...

Rok/liczba przyjętych	2016 /194	2017 /263	2018 /228	2019 /207	2020	2021 /243
...terminowo osiągnęły drugi rok studiów	67	56,3	63,6	64,7	65,3	63
...terminowo osiągnęły trzeci rok studiów	63,4	49	55,7	43,8	-	-
...uzyskały dyplom w terminie	56,7	44,1	49,6	54	-	-
...uzyskały dyplom nie później niż rok po terminie	58,8	39,9	48,2	-	-	-
...uzyskały dyplom nie później niż dwa lata po terminie	-	44,9	-	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 2024a). Pobrane z: <https://ela.nauka.gov.pl/pl>

Tabela 3. Procent osób przyjętych na studia drugiego stopnia w kolejnych latach, które...

Rok/liczba przyjętych	2016 /309	2017 /377	2018 /287	2019 /224	2020 /206	2021 /221
...terminowo osiągnęły drugi rok studiów	82,5	75,1	73,9	64,7	64,1	57,7
...uzyskały dyplom w terminie	50,5	43,8	44,6	43,8	30,6	-
...uzyskały dyplom nie później niż rok po terminie	70,9	68,7	69	54	-	-
...uzyskały dyplom nie później niż dwa lata po terminie	72,2	68,7	69	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 2024a). Pobrane z: <https://ela.nauka.gov.pl/pl>

Tabela 4. Procent osób przyjętych na jednolite studia mgr w kolejnych latach, które...

Rok/liczba przyjętych	2016	2017 /43	2018 /52	2019 /66	2020 /35	2021 /53
...terminowo osiągnęły drugi rok studiów	-	55,8	59,6	59,1	77,1	64,2
...terminowo osiągnęły trzeci rok studiów	-	53,5	53,8	56,1	60	-
...uzyskały dyplom w terminie	-	53,5	53	-	-	-
...uzyskały dyplom nie później niż rok po terminie	-	51,2	-	-	-	-
...uzyskały dyplom nie później niż dwa lata po terminie	-	51,2	-	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 2024a). Pobrane z: <https://ela.nauka.gov.pl/pl>

Z raportów wynika, że w przypadku kiedy od roku rozpoczęcia studiów nie minął jeszcze pełen okres nominalnego czasu ich trwania, dla części lat lub z innych szczegółowych uwarunkowań

w analizowanej Uczelni (np. brak naboru, nie prowadzono studiów) w poniższych tabelach umieszczono myślniki (Tabele1-4).

Tabela 5. Procent osób porzucających studia

Rok	Studenci, którzy porzucili studia	Studia 3-letnie	Studia 4-letnie	Studia drugiego stopnia	Studia jednolite mgr
2016	Ogółem	10,2	11,9	10,7	-
	...na pierwszym roku	57,1	39,1	45,5	-
	...na drugim roku	26,2	21,7	54,5	-
	...na trzecim roku	16,7	17,4	-	-
	... na czwartym roku	-	21,7	-	-
2017	Ogółem	26,9	25,9	22	18,9
	...na pierwszym roku	74,2	69,1	74,1	75
	...na drugim roku	12,9	14,7	25,3	12,5
	...na trzecim roku	12,9	8,8	-	0
	... na czwartym roku	-	7,4	-	12,5
2018	Ogółem	28,4	28,1	24	19,2
	...na pierwszym roku	74,8	65,6	79,7	80
	...na drugim roku	14,6	18,8	20,3	10
	...na trzecim roku	10,6	7,8	-	10
	... na czwartym roku	-	7,8	-	-
2019	Ogółem	36,3	23,7	37,1	19,7
	...na pierwszym roku	66,7	71,4	73,5	75,6
	...na drugim roku	10,7	20,4	26,5	14,4
	...na trzecim roku	22,6	8,2	-	-
2020	Ogółem	39,3	25,6	32,9	25,7
	...na pierwszym roku	67,9	74,5	76,2	44,4
	...na drugim roku	32,1	25,5	23,8	55,6
2021	Ogółem	34,6	27,2	36,9	26,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 2024a). Pobrane z: <https://ela.nauka.gov.pl/pl>

Z powyższej tabeli wynika, że w przypadku wszystkich typów studiów zjawisko porzucania studiów przez studentów systematycznie narasta w czasie. Największe nasilenie tego zjawiska można zauważyć w przypadku studentów podejmujących studia drugiego stopnia i studia 3-letnie. W pierwszym przypadku od 2016 roku do 2021 nastąpił wzrost o 26,2%, a w drugim o 24,4%. Natomiast w sytuacji studiów 4-letnich powyższy wskaźnik wynosi 15,3%, a na jednolitych studiach mgr – 7,5%. Należy jednak zauważyć, że w przypadku jednolitych studiów magisterskich powyższy wskaźnik obejmuje lata 2017-2021 (Tabela 5).

Tabela 6. Procent osób przerywających studia

Rok	Studenci, którzy przzerwali studia	Studia 3-letnie	Studia 4-letnie	Studia drugiego stopnia	Studia jednolite mgr
2016	Ogółem	9,5	10,3	4,9	-
	...na pierwszym roku	89,6	95	93,3	-
	...na drugim roku	6,2	5	6,7	-
	...na trzecim roku	4,2	-	-	-
2017	Ogółem	5,8	10,3	2,7	9,3
	...na pierwszym roku	96,7	96,3	90	100
	...na drugim roku	3,3	3,7	10	
2018	Ogółem	7	6,1	2,1	17,3
	...na pierwszym roku	94,6	100	83,3	88,9
	...na drugim roku	2,7	-	16,7	11,1
	...na trzecim roku	2,7	-	-	-
2019	Ogółem	5,2	6,3	2,2	3
	...na pierwszym roku	95,8	61,5	100	-
	...na drugim roku	4,2	30,8	-	-
	...na trzecim roku	-	7,7	-	-
2020	Ogółem	1,3	2	1,5	0
	...na pierwszym roku	100	100	100	
2021		0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 2024a). Pobrane z: <https://ela.nauka.gov.pl/pl>

Częściowo odmienną tendencję możemy zauważyć w przypadku osób przerywających studia. Tutaj odsetek studentów decydujących się na przerwanie studiów maleje i w przedziale czasowym 2016-2020 dla studiów 3-letnich wskaźnik zmalał o 8,2%, a dla studiów 4-letnich o 8,3%. Znakomita większość studentów (ponad 90%) na przerwanie studiów decyduje się na pierwszym roku (Tabela 6).

Tabela 7. Procent osób dokonujących korektę w studiowaniu

Rok	Osoby które przeniosły się na inne studia były	Studia 3-letnie	Studia 4-letnie	Studia drugiego stopnia	Studia jednolite mgr
2016	Ogółem	23,3	19,1	11,7	-
	...na pierwszym roku	89,6	94,6	69,4	-
	...na drugim roku	6,2	2,7	30,6	-
	...na trzecim roku	4,2	0	-	-
	... na czwartym roku	-	2,7	-	-
2017	Ogółem	17,9	18,6	6,4	20,9
	...na pierwszym roku	84,9	81,6	91,7	100
	...na drugim roku	8,6	14,3	8,3	-
	...na trzecim roku	6,5	2	-	-
	... na czwartym roku	-	2	-	-

2018	Ogółem	17,9	13,2	4,9	11,5
	...na pierwszym roku	85,3	86,7	92,9	83,3
	...na drugim roku	9,5	13,3	7,1	16,7
	... na trzecim roku	5,2	-	-	-
2019	Ogółem	17,3	18,4	6,2	21,2
	...na pierwszym roku	92,5	84,2	92,9	92,9
	... na drugim roku	5	15,8	7,1	0
	...na trzecim roku	2,5	-	-	7,1
2020	Ogółem	15,7	15,1	9,7	11,4
	...na pierwszym roku	88,6	86,7	80	100
	... na drugim roku	11,4	13,3	20	-
2021	Ogółem	15	11,5	6,3	9,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 2024a). Pobrane z: <https://ela.nauka.gov.pl/pl>

Kolejnym zjawiskiem mobilności studentów wykazany w raporcie jest fakt korekty w studiowaniu. Generalnie w przypadku analizowanej uczelni powyższe zjawisko dotyczy kilkunastu procent przyjętych osób na studia w danym roku. Również w tym przypadku możemy mówić o tendencji malejącej, czego dowodem jest procentowe zestawienie średnich wielkości korekt w studiowaniu na wszystkich typach studiów prowadzonych przez Akademię Białską im Jana Pawła II (Tabela 7, Tabela 8).

Tabela 8. Studenci dokonujący korekty w studiowaniu – dane uśrednione (w %)

L.p.	Rok naborowy	%
1	2016	18,0
2	2017	15,9
3	2018	11,8
4	2019	15,7
5	2020	12,9
6	2021	10,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 2024a). Pobrane z: <https://ela.nauka.gov.pl/pl>

Metodologia badań własnych

Celem badań było zidentyfikowanie przyczyn rezygnacji ze studiów. Postawiono następujące pytanie badawcze: czym uwarunkowane są decyzje rezygnacji ze studiów?

Wykorzystano sondaż diagnostyczny, w ramach którego zastosowano autorski kwestionariusz ankiety. Badania przeprowadzono od w październiku i listopadzie 2024 roku. W badaniu wzięło udział 308 osób, które w ostatnim czasie zrezygnowały ze studiów w Akademii Białskiej im. Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Ankiety wysłano do osób, które zrezygnowały ze studiów w latach 2019/20, 2020/21, 2021/22, 2022/23, 2023/24.

Wyniki badań

Wśród badanych większość stanowiły kobiety (59,7%), osoby które studiowały na studiach pierwszego stopnia (71,8%) oraz byli studenci studiów stacjonarnych (55,1%). Najwyższy odsetek

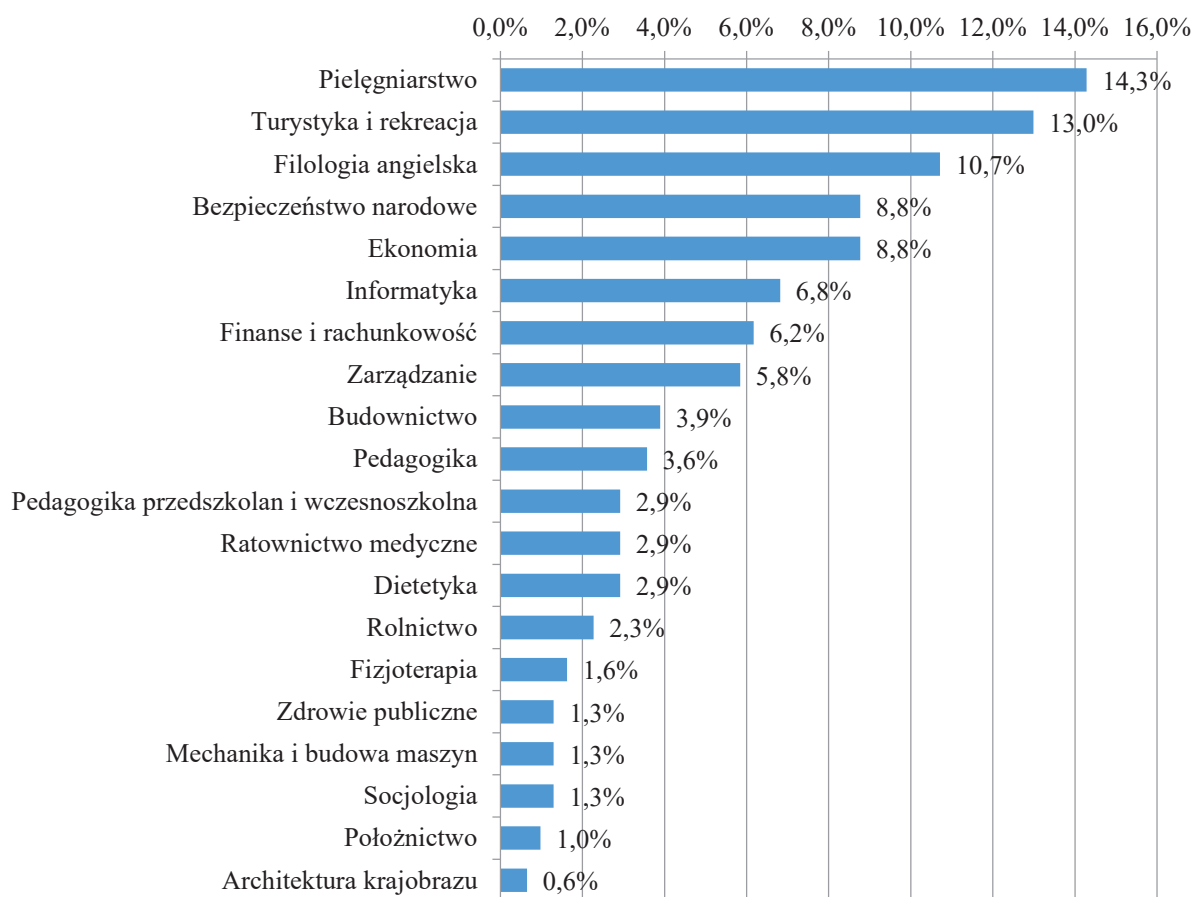
badanych zrezygnował ze studiów w trakcie trwania pierwszego roku (68,8%) lub trakcie trwania drugiego roku studiów (17,5%) (Tabela 9).

Tabela 9. Charakterystyka badanych

Zmienna	n	%
Płeć		
• kobieta	184	59,7
• mężczyzna	124	40,3
Tryb studiów		
• studia licencjackie	221	71,8
• studia magisterskie	87	28,2
Forma studiów		
• stacjonarna	293	95,1
• niestacjonarna	15	4,9
Rok rezygnacji ze studiów		
• pierwszy	212	68,8
• drugi	54	17,5
• trzeci	23	7,5
• czwarty	13	4,2
• piąty	6	1,9

Źródło: badania własne.

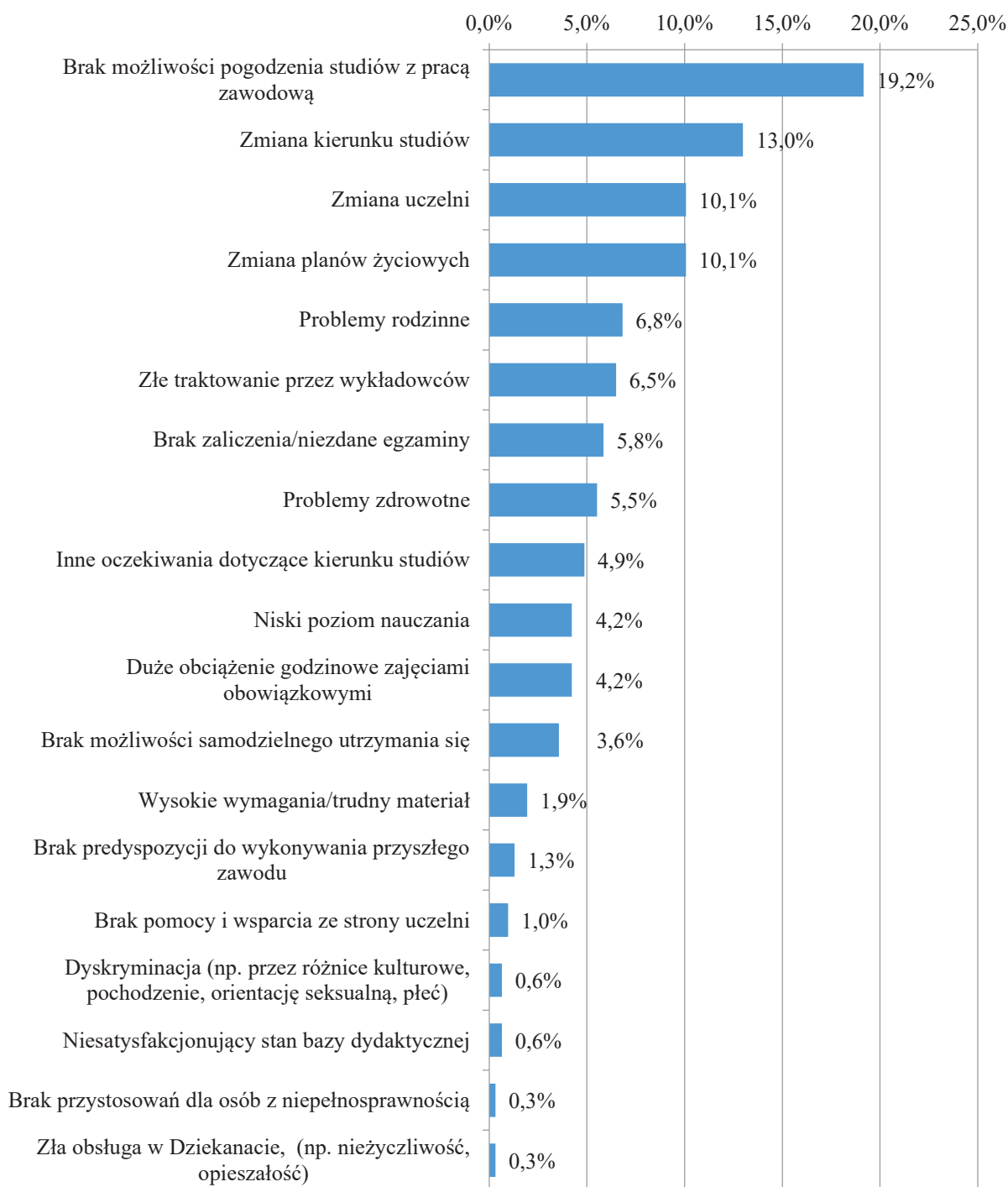
Wśród badanych większość stanowiły osoby, które zrezygnowały z kierunku: pielęgniarstwo (14,3%), turystyka i rekreacja (13,0%), filologia angielska (10,7%), bezpieczeństwo narodowe (8,8%), ekonomia (8,8%) oraz informatyka (6,8%) (Rycina 1).

Rycina 1. Kierunek studiów, z którego zrezygnowali respondenci

Źródło: badania własne.

Wśród wielu powodów, które mogły spowodować konieczność rezygnacji ze studiów, badani w najwyższym odsetku wskazali: brak możliwości pogodzenia studiów z pracą zawodową (19,2%), zmianę kierunku studiów (13,0%), zmianę uczelni (10,1%), zmianę planów życiowych (10,1%), problemy rodzinne (6,8%), złe traktowanie przez wykładowców (6,5%), brak zaliczenia/niezdane egzaminy (5,8%) oraz problemy zdrowotne (5,5%). Pozostałe powody wybierały pojedyncze osoby (Rycina 2).

Rycina 2. Powód rezygnacji ze studiów

Źródło: badania własne.

Badając wpływ wybranych zmiennych na powód rezygnacji ze studiów analiza statystyczna wykazała istotną zależność tylko w przypadku trybu studiów ($p=0,0193$) i roku studiów, w którym nastąpiła rezygnacja ($p=0,0006$). Płeć nie była czynnikiem różniącym istotnie badane osoby. Osoby, które studiowały na studiach licencjackich rezygnowały ze studiów głównie z powodu: braku możliwości pogodzenia studiów z pracą zawodową (18,1%), zmianą kierunku studiów (17,2%), zmianą

uczelnii (10,4%) oraz zmianą planów życiowych (9,0%). Natomiast respondenci studiujący na studiach drugiego stopnia jako główny powód rezygnacji podali brak możliwości pogodzenia studiów z pracą zawodową (21,8%), zmianę planów życiowych (12,6%) oraz problemy rodzinne (11,3%). W przypadku konkretnego roku studiów, w którym nastąpiła rezygnacja odnotowano istotne statystycznie różnice w odpowiedziach respondentów. Badani, którzy zrezygnowali na pierwszym roku, zrobili to głównie z następujących powodów: braku możliwości pogodzenia studiów z pracą zawodową (20,8%), zmiany kierunku studiów (17,0%) oraz zmiany uczelni (11,8%). Na drugim roku badani rezygnowali z braku możliwości pogodzenia studiów z pracą zawodową (16,7%), złego traktowania przez wykładowców (14,8%), braku zaliczenia/niezdanych egzaminów (11,1%) oraz problemów rodzinnych (11,1%). Studenci trzeciego roku rezygnowali ponieważ zmienili plany życiowe (17,4%) oraz nie mieli możliwości pogodzenia studiów z pracą zawodową (13,0%), wymieniali także problemy rodzinne (13,0%), złe traktowanie przez wykładowców (13,0%) oraz względy zdrowotne (13,0%). Na czwartym roku badani rezygnowali z następujących powodów: zmiana uczelni (30,8%), zmiana planów życiowych (30,8%) oraz brak możliwości pogodzenia studiów z pracą zawodową (15,4%). Natomiast na piątym roku badani rezygnowali ponieważ mieli problemy rodzinne (33,3%), doświadczyli złego traktowania przez wykładowców (16,7%), nie zaliczyli egzaminów (16,7%) oraz nie mieli możliwości pogodzenia studiów z pracą zawodową (16,7%) (Tabela 10).

Niewielu badanych zwróciło uwagę na niezadawalającą jakość prowadzonych zajęć. Świadczy to o wysokich standardach merytorycznych w pracy wykładowców badanej uczelni, rzadko respondenci wskazywali na brak pomocy ze strony Akademii Białskiej, czy opieszałość obsługi w Dziekanacie. Wskazuje to na dobrą organizację pracy uczelni i życzliwość wobec rozwiązywania problemów studentów.

Tabela 10. Powody rezygnacji ze studiów a wybrane cechy badanych

Powód rezygnacji ze studiów:		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Płeć Chi2=12,57; p=0,1275	kobiety	20,7%	12,5%	10,3%	7,1%	8,7%	7,1%	3,8%	7,1%	22,8%
	mężczyźni	16,9%	13,7%	9,7%	14,5%	4,0%	5,6%	8,9%	3,2%	23,4%
Tryb studiów Chi2=18,27; p=0,0193*	magisterskie	21,8%	2,3%	9,2%	12,6%	11,5%	9,2%	5,7%	3,4%	24,1%
	licencjackie	18,1%	17,2%	10,4%	9,0%	5,0%	5,4%	5,9%	6,3%	22,6%
Rok studiów, w którym nastąpiła rezygnacja Chi2=64,26; p=0,0006*	pierwszy	20,8%	17,0%	11,8%	9,9%	4,7%	3,3%	4,2%	4,7%	23,6%
	drugi	16,7%	7,4%	3,7%	3,7%	11,1%	14,8%	11,1%	7,4%	24,1%
	trzeci	13,0%	0,0%	0,0%	17,4%	13,0%	13,0%	8,7%	13,0%	21,7%
	czwarty	15,4%	0,0%	30,8%	30,8%	0,0%	7,7%	0,0%	0,0%	15,4%
	piąty	16,7%	0,0%	0,0%	0,0%	33,3%	16,7%	16,7%	0,0%	16,7%
Forma studiów Chi2=6,06; p=0,6401	stacjonarna	19,8%	12,3%	10,2%	9,9%	6,8%	6,1%	6,1%	5,5%	23,2%
	niestacjonarna	6,7%	26,7%	6,7%	13,3%	6,7%	13,3%	0,0%	6,7%	20,0%
	Ogół	19,2%	13,0%	10,1%	10,1%	6,8%	6,5%	5,8%	5,5%	23,1%

*-istotne zróżnicowanie przy $p < 0,05$

Powód rezygnacji ze studiów: 1-Brak możliwości pogodzenia studiów z pracą zawodową, 2-Zmiana kierunku studiów, 3-Zmiana uczelni, 4-Zmiana planów życiowych, 5-Problemy rodzinne, 6-Złe traktowanie przez wykładowców, 7-Brak zaliczenia/niezdane egzaminy, 8-Problemy zdrowotne, 9-Inne

Źródło: badania własne.

W kolejnej części zbadano z jakiego powodu studenci poszczególnych kierunków studiów rezygnowali z dalszej nauki. Powód rezygnacji ze względu na *brak możliwości pogodzenia studiów z pracą zawodową* dotyczył głównie studentów: Zdrowia publicznego (50,0%), Pielęgniarstwa (38,6%), Pedagogiki (36,4%), Ratownictwa medycznego (33,3%) i Położnictwa (33,3%). Natomiast z tego powodu

ze studiów nie rezygnowali studenci: Architektury krajobrazu, Socjologii, Budownictwa, Dietetyki i Fizjoterapii.

Rezygnacja z nauki ze względu *na zmianę kierunku studiów* następowała głównie na: Architekturze krajobrazu (100%), Rolnictwie (57,1%), Mechanice i budowie maszyn (50,0%), Zarządzeniu (27,8%) i Socjologii (25,0%). Ten powód rezygnacji z nauki nie dotyczył studentów kierunku: Zdrowie publiczne, Położnictwo, Ratownictwo medyczne, Filologia angielska oraz Fizjoterapia.

Część badanych rezygnowała z nauki ze względu *na zmianę uczelni*. Powód ten dotyczył głównie studentów kierunku: Położnictwo (33,3%), Bezpieczeństwo narodowe (25,9%) oraz Dietetyka (22,2%). Nie dotyczył natomiast studentów kierunku: Architektura krajobrazu, Rolnictwo, Mechanika i budowa maszyn, Socjologia, Budownictwo, Zdrowie publiczne, Ratownictwo medyczne i Fizjoterapia.

Ze względu *na zmianę planów życiowych* ze studiów głównie rezygnowali studenci kierunku: Socjologia (50,0%), Fizjoterapia (40,0%) i Ratownictwo medyczne (22,2%). Ten powód rezygnacji ze studiów nie dotyczył natomiast studentów: Położnictwa, Dietetyki, Pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej, Architektury krajobrazu, Rolnictwa, Mechaniki i budowy maszyn oraz Zdrowia publicznego.

Z powodu *problemów rodzinnych* rezygnowali głównie studenci: Mechaniki i budowy maszyn (25,0%), Fizjoterapii (20,0%), Turystyki i rekreacji (15,0) i Zarządzania (11,1%). Ten powód rezygnacji ze studiów nie dotyczył studentów: Socjologii, Ratownictwo medycznego, Informatyki, Budownictwa, Położnictwa, Dietetyki, Pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej, Architektury krajobrazu, Rolnictwa oraz Zdrowia publicznego.

Ze względu *na złe traktowanie przez wykładowców*, ze studiów zrezygnowali głównie badani z kierunku: Pielęgniarstwo (15,9%) Zarządzanie (11,1%) i Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna (11,1%). Ten powód nie dotyczył studentów: Mechaniki i budowy maszyn, Fizjoterapii, Pedagogiki, Socjologii, Ratownictwo medycznego, Położnictwa, Dietetyki, Architektury krajobrazu, Rolnictwa oraz Zdrowia publicznego.

Ze względu *na brak zaliczenia/niezdane egzaminy* ze studiów rezygnowali głównie studenci: Zdrowia publicznego (25,0%), Budownictwa (16,7%) oraz Finansów i rachunkowości (15,8%). Powód ten nie dotyczyło osób na kierunku: Pielęgniarstwo, Bezpieczeństwo narodowe, Mechanika i budowa maszyn, Fizjoterapia, Pedagogika, Socjologia, Ratownictwo medyczne, Położnictwo, Dietetyka, Architektura krajobrazu i Rolnictwo (Tabela 11).

Tabela 11. Powody rezygnacji ze studiów przy uwzględnieniu kierunku

Kierunek studiów	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Architektura krajobrazu	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Mechanika i budowa maszyn	25,0%	50,0%	0,0%	0,0%	25,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Pedagogika	36,4%	9,1%	9,1%	9,1%	9,1%	0,0%	0,0%	0,0%	27,3%
Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna	11,1%	22,2%	11,1%	0,0%	0,0%	11,1%	11,1%	0,0%	33,3%
Pielęgniarstwo	38,6%	6,8%	4,5%	2,3%	9,1%	15,9%	0,0%	9,1%	13,6%
Położnictwo	33,3%	0,0%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	33,3%
Ratownictwo medyczne	33,3%	0,0%	0,0%	22,2%	0,0%	0,0%	0,0%	11,1%	33,3%
Rolnictwo	28,6%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	14,3%
Socjologia	0,0%	25,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	25,0%
Turystyka i rekreacja	17,5%	7,5%	10,0%	12,5%	15,0%	5,0%	12,5%	0,0%	20,0%
Zarządzanie	11,1%	27,8%	11,1%	5,6%	11,1%	11,1%	5,6%	5,6%	11,1%
Bezpieczeństwo narodowe	18,5%	14,8%	25,9%	11,1%	3,7%	3,7%	0,0%	0,0%	22,2%
Zdrowie publiczne	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	25,0%	0,0%	25,0%

Budownictwo	0,0%	16,7%	0,0%	8,3%	0,0%	8,3%	16,7%	8,3%	41,7%
Dietetyka	0,0%	22,2%	22,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	33,3%	22,2%
Ekonomia	18,5%	14,8%	7,4%	11,1%	7,4%	7,4%	7,4%	0,0%	25,9%
Filologia angielska	18,2%	0,0%	12,1%	15,2%	6,1%	3,0%	3,0%	15,2%	27,3%
Finanse i rachunkowość	5,3%	15,8%	10,5%	15,8%	5,3%	10,5%	15,8%	5,3%	15,8%
Fizjoterapia	0,0%	0,0%	0,0%	40,0%	20,0%	0,0%	0,0%	0,0%	40,0%
Informatyka	9,5%	9,5%	14,3%	9,5%	0,0%	4,8%	9,5%	4,8%	38,1%
Ogół	19,2%	13,0%	10,1%	10,1%	6,8%	6,5%	5,8%	5,5%	23,1%

Powód rezygnacji ze studiów: 1-Brak możliwości pogodzenia studiów z pracą zawodową, 2-Zmiana kierunku studiów, 3-Zmiana uczelni, 4-Zmiana planów życiowych, 5-Problemy rodzinne, 6-Złe traktowanie przez wykładowców, 7-Brak zaliczenia/niezdane egzaminy, 8-Problemy zdrowotne, 9-Inne.

Źródło: badania własne.

Dyskusja

„Kształcenie studentów, prowadzenie badań, rozwijanie i upowszechnianie kultury, współdziałanie w szerzeniu wiedzy o zasięgu lokalnym i ogólnospołecznym – to podstawowe role uczelni wyższych” (Bryniewicz, 2018, s.47). Aktualnie w Polsce funkcjonuje 400 uczelni wyższych publicznych i niepublicznych (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 2024b). Analizując raporty z lat 2015-2020 można zauważyć zmniejszającą się liczbę studentów z 1405,1 tys. do 1204,0 tys. w tym okresie. Według danych pochodzących z Głównego Urzędu Statystycznego w roku akademickim 2023/24 liczba studentów wynosiła 1245,2 tys. osób, o 1,8% więcej niż w roku poprzednim. Studenci kształcący się na studiach stacjonarnych stanowili 65,3 % ogółu wszystkich studiujących. W Polsce w roku akademickim 2023/24 studiowało 107,1 tys. cudzoziemców, o 1,6% więcej niż w poprzednim. Studiujący w Polsce cudzoziemcy najczęściej pochodzili z Ukrainy (46,2 tys.), Białorusi (12,7 tys.), Turcji (4,8 tys.) i wybierali studia w trybie stacjonarnym (Główny Urząd Statystyczny, 2024).

Z raportu „Prognoza rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce do roku 2030” wynika, że w najbliższym czasie należy spodziewać się spadku liczby studentów związanej z ogólnym spadkiem populacji ludności w kategorii wiekowej 19-24 lata, a wzrostem osób starszych. Ze szczegółowych analiz wynika, że studenci częściej będą wybierać kierunki studiów związanych z aktualnymi trendami cywilizacyjnymi, co przełoży się na potrzebę tworzenia nowych kierunków studiów poszerzających ich kompetencje zawodowe i społeczne. Ponadto analitycy przewidują dalsze umiędzynarodowienie studiów, szersze wykorzystanie cyfryzacji w procesie kształcenia, intensyfikację kształcenia interdyscyplinarnego oraz wzrost liczby studentów cudzoziemców (Woźnicki, 2024).

Kształcenie na poziomie szkolnictwa wyższego będzie w dużym stopniu zreformowane ze względu na nowe potrzeby pracodawców i samych studentów. Nie bez znaczenia w formowaniu programów kształcenia będą miały zachodzące obecnie procesy globalne jak zmiany w demografii ludności, migracje, zmiany zachodzące w klimacie, energetyka światowa, zarządzanie ryzykiem.

Jak pisze Woźnicki: „kolejne lata powinny przynieść zmiany stwarzające lepsze warunki do indywidualizacji procesu kształcenia, m.in. w formie rozwoju mikropoświadczeń, dywersyfikacji kierunków studiów, rozwoju kształcenia na poziomie 5. Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK), większego nacisku na kształcenie w zakresie kompetencji kluczowych o tranzytywnym charakterze oraz kompetencji społecznych” (Woźnicki, 2024). Realizacja tych zmian będzie wymagała nowego nauczyciela akademickiego. Wykładowca „przyszłości” będzie musiał przygotowywać studentów do innych kompetencji i wdrażać zmodernizowane efekty uczenia.

Temat drop-outu pojawia się w dyskusjach akademickich już od kilku lat, natomiast brakuje aktualnych badań szczegółowo analizujących ten problem. Jedne z pełniejszych analiz pochodzą z 2015 roku i zostały przeprowadzone na Uniwersytecie Warszawskim. Najważniejsze wnioski z tych badań

wskazują, iż drop-out jest wynikiem decyzji studenta, najczęściej student opuścił uczelnię na pierwszym roku studiów, decyzję o rezygnacji można określić już na etapie wyboru kierunku studiów (student może wybrać kierunek studiów w sposób przypadkowy). Poza tym w przytoczonych badaniach ustalono, iż główne powody porzucania studiów to treść studiów, jakość pracy wykładowców, zróżnicowanie poziomu wiedzy studenta już na początkowym etapie studiowania, trudności adaptacyjne (Komendant-Brodowska, Zając, 2015).

W polskim systemie szkolnictwa wyższego funkcjonują uczelnie publiczne i niepubliczne. Z badań przeprowadzonych przez I. Grochowalską i M. Radlińskiego na temat zmian w strukturze szkolnictwa wyższego w Polsce w latach 1992-2021 pod względem zmian liczby studentów wynika, że uczelnie niepubliczne w okresie zwiększonego zapotrzebowania na usługi edukacyjne były bardziej konkurencyjne w zakresie działalności rekrutacyjnej w stosunku do publicznych. Wykazywały się tym samym bardziej elastyczną ofertą. Z kolei w sytuacji mniejszego zapotrzebowania uczelnie niepubliczne szybciej traciły studentów, niż uczelnie publiczne (Grochowalska, Radliński, 2023).

Raport przeprowadzony przez OPI PIB wskazał, że „w latach 2012- 2020 ponad 1,3 mln studentów zrezygnowało ze studiów i w ciągu roku nie zdecydowało się na podjęcie ponownej nauki” (Ośrodek Przetwarzania Informacji – Państwowy Instytut Badawczy, 2020). Wśród rezygnujących więcej było mężczyzn – 15 % więcej niż kobiet. W badaniu ustalone dwie grupy czynników wpływających na zjawisko drop-outu: instytucjonalne (poziom studiów, program, przedmioty, wykładowcy, mało elastyczne podejście do planu zajęć, proporcje między wiedzą praktyczną a teorią, życie studenckie, poziom opłat, infrastruktura uczelni, komunikacja) oraz indywidualne (brak zainteresowania przedmiotem studiów, problemy osobiste osoby rezygnującej m.in. problemy zdrowotne, trudna sytuacja finansowa, praca, podjęty drugi kierunek studiów, trudności z dojazdem na uczelnię. Jednocześnie wskazano, iż decyzja o rezygnacji ze studiów nie wynika z jednej przesłanki, lecz jest wypadkową kilku czynników (Ośrodek Przetwarzania Informacji – Państwowy Instytut Badawczy, 2020).

W badaniu przeprowadzonym wśród studentów Akademii Białskiej im. Jana Pawła II potwierdziło się, że na decyzję o rezygnacji ze studiów ma wpływ kilka czynników. Trudności pogodzenia pracy zawodowej ze studiami wpływają na podjęcie tej decyzji. Brak czasu, nieobecności na zajęciach, problemy z planem zajęć nie ułatwiają kontynuowania nauki na studiach wyższych. Wymaga to od uczelni pewnej elastyczności i dostosowania się do współczesnych wymogów rynku pracy. Może warto zastanowić się nad innym rozwiązaniem, na przykład umożliwić osobom pracującym bezpłatne studia w trybie niestacjonarnym. Ci studenci w większym stopniu byłiby obecni na zajęciach.

Studenci zmieniali także kierunek studiów, co może wynikać z braku sprecyzowanych wcześniej preferencji co do studiowania, trudności w wyborze kierunku lub niespełnienia oczekiwań wobec wybranego kierunku lub uczelni. Ponadto, zmiana planów życiowych jako kolejna przesłanka drop-outu stanowi indywidualną okoliczność osoby rezygnującej. Przeprowadzone badania mogą stanowić podstawę do kontynuowania dalszych wnikliwszych analiz i bardziej szczegółowych ustaleń w tym obszarze.

Wnioski

Na podstawie przeprowadzonych analiz ustalono, że:

1. Najczęstszymi powodami rezygnacji ze studiów były trudności w pogodzeniu studiów z pracą zawodową, zmiana kierunku studiów lub uczelni oraz zmiany planów życiowych.
2. Na przyczyny rezygnacji ze studiów miał wpływ rok i tryb studiów, w którym nastąpiła rezygnacja.
3. Płeć osób badanych i forma studiów nie miały wpływu na przyczyny rezygnacji z kształcenia.

Bibliografia:

1. Bryniewicz, W. (2018). Misja i współczesne role szkoły wyższej. Perspektywa socjologiczna. *Pedagogika szkoły wyższej*, 2(22), 47-56. <https://doi.org/10.18276/psw.2017.2-04>

2. Główny Urząd Statystyczny. (2024). *Szkolnictwo wyższe w roku akademickim 2023/2024*. Pobrane z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/edukacja/edukacja/szkolnictwo-wyzsze-w-roku-akademickim-20232024,8,10.html> (data dostępu: 07.03.2025).
3. Grochowalska, I., Jadliński, M. (2023). Uwagi na temat zmian struktury polskiego szkolnictwa wyższego po 1989 roku - uwarunkowania i rezultaty. *Zeszyty Nauk Ekonomicznych*, 27, 61-79.
4. Komendant-Brodowska, A., Zając, T. (2015). *Zjawisko dropout na Uniwersytecie Warszawskim*. Pobrane z: http://pejk.uw.edu.pl/wp-content/uploads/sites/289/2018/04/dropout_raport_2015.10.06.pdf (data dostępu: 06.03.2025).
5. Słownik angielsko-polski Diki. (2025). Pobrane z: <https://www.diki.pl/slownik-angielskiego?q=drop+out> (data dostępu: 11.11.2024).
6. PONS. (2025). Pobrane z: <https://pl.pons.com/t%C5%82umaczenie-2/angielski-polski/drop+out?q=drop+out> (dostęp:11.11.2024).
7. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. (2024a). Ogólnopolski system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych. Pobrane z: <https://ela.nauka.gov.pl/pl> (data dostępu: 03.12.2024).
8. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. (2024b). Pobrane z: <https://www.gov.pl/web/nauka/szkolnictwo-wyzsze> (data dostępu: 03.12.2024).
9. Ośrodek Przetwarzania Informacji – Państwowy Instytut Badawczy (2020). *Zjawisko drop-outu na polskich uczelniach*, Pobrane z: https://irsw.pl/wp-content/uploads/2024/04/DROP-OUT_RA-PORT-OPI-PIB.pdf (data dostępu: 05.12.2024).
10. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce Dz.U.2024.1571 t.j. (2025). Pobrane z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/prawo-o-szkolnictwie-wyzszym-i-nauce-18750400>, (data dostępu: 03.12.2024).
11. Woźnicki, J. (red.) (2024). *Prognoza rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce do roku 2030*. Warszawa: Oficyna Wydawnicza SGH.